

David 4: vriendschap

1 Samuël 18:1-4; 19:1-7; 20:1-21:1; 23:14-18; 2 Samuël 1:25-27

## Liturgie

- Lezing: 1 Samuël 18:1-4; 19:1-3; 23:14-18; 2 Samuël 1:24-27

### *Na het gevecht met Goliath*

Jonatan, die bij dit gesprek aanwezig was, voelde zich meteen sterk tot David aangetrokken en vatte een innige vriendschap voor hem op. Saul nam David vanaf die dag bij zich en liet hem niet meer teruggaan naar zijn ouderlijk huis. En Jonatan, die David zo liefhad als zijn eigen leven, sloot vriendschap met hem: hij deed zijn mantel af en gaf die aan David. Ook gaf hij hem zijn uitrusting, tot en met zijn zwaard, zijn boog en zijn koppelriem.

### *David wordt gewaarschuwd*

Saul maakte aan zijn hovelingen en zijn zoon Jonatan bekend dat hij Davids dood wenste. Maar Jonatan, die zeer op David gesteld was, waarschuwde hem: 'Mijn vader Saul is van plan je te doden. Wees op je hoede morgenochtend, houd je schuil en blijf waar je bent. Ik ga dan met mijn vader de stad uit, houd bij jou in de buurt halt en breng het gesprek op jou. Daarna zal ik je laten weten hoe de zaken staan.'

### *David op de vlucht*

David en zijn mannen verschansten zich in rotsholen in de met kloven doorsneden woestijn ten oosten van Zif. Saul liet elke dag naar David zoeken, maar God leverde hem niet aan hem uit. David, die in Choresa zat, in de woestijn van Zif, merkte wel dat Saul het nog steeds op zijn leven gemunt had. Sauls zoon Jonatan zocht David in Choresa op om hem te zeggen dat hij op God moest blijven vertrouwen. 'Je hoeft niet bang te zijn,' zei hij, 'mijn vader Saul zal je niet te pakken krijgen. Jij zult koning van Israël worden en ik zal de tweede man zijn. En dat weet mijn vader zelf ook.' Nadat ze samen ten overstaan van de HEER hun vriendschapsverbond hadden bevestigd, ging Jonatan terug naar huis; David bleef in Choresa.

### *Jonathan en Saul zijn gesneuveld. Dan zingt David:*

'O dochters van Israël, treur om Saul! Rijk bewerkt scharlaken gaf hij je te dragen, door hem werd je getooid met sieraden van goud.

Ach, dat de helden in de oorlog moesten vallen! Jonatan ligt gesneuveld op de heuvels.

Het verdriet verstikt me, Jonatan, je was mijn broeder, en mijn beste vriend. Jouw liefde was mij dierbaar, meer dan die van vrouwen.

Ach, dat de helden moesten vallen, dat die wapens van Israël verloren moesten gaan!'

## Preek

Lieve mensen,

Vandaag over vriendschap. Daarom eerst een introductiefilmpje:

<https://www.youtube.com/watch?v=s2TyVQGoCYo>

I'll be there for you. Zo kun je de relatie tussen Jonathan en David wel beschrijven. Maar het is dieper en nogal bijzonder. Ze sluiten een verbond. Verbond, dat is verbinding. Voor het leven. In de Statenvertaling staat, dat ze *soulmates* zijn.

**Slide:** Het geschiedde nu, toen hij geëindigd had tot Saul te spreken, dat de ziel van Jonathan verbonden werd aan de ziel van David; en Jonathan beminde hem als zijn ziel.

Zielsverwantschap. Op een zeer diep niveau met elkaar verbonden. Echte vriendschap.

Ik las ergens: het woord 'vriendschap' komt van een gotisch woord dat dezelfde stam heeft als het woord 'vrij'. Oorspronkelijk betekent het woord 'vriend': 'hij die vrij maakt'. Dat is een prachtige gedachte hè. Dat je de ander de ruimte geeft. Maar ook dat jij zelf de ruimte krijgt. Om je te ontwikkelen. In vriendschap ben je gericht op de ander. En dat is wederkerig. Zo is er altijd ruimte voor jou.

De vriendschap tussen Jonathan en David heeft prachtige aspecten. Natuurlijk wordt er vandaag de dag gespeculeerd over de seksuele laag die er in zou zitten. Met name het lied van David als Jonathan gestorven is. *Jouw liefde was mij dierbaar, meer dan die van vrouwen*. Maar het is speculatie. In de Bijbel zelf is er verder geen aanleiding toe. Het gaat om zielsverbondenheid. Ze verstaan elkaar. En dat heeft David niet zo ervaren met vrouwen. Misschien omdat hij er meerdere had. Misschien omdat vrouwen en mannen behoorlijk verschillend zijn. Maar hoe dan ook: David ervaart de vriendschap met Jonathan als iets heel anders. Een andere laag in zijn leven werd aangeboord.

Het is geen voor de hand liggende vriendschap. In feite zijn ze elkaars grootste concurrenten. Jonathan is de kroonprins. Maar David is de gezalfde. Beiden staan ze voorgesorteerd om koning van Israël te worden. Het zou zomaar een nare machtsstrijd kunnen worden. Maar het wordt juist een hechte vriendschap. En dat heeft er mee te maken dat ze allebei de positie niet claimen. David grijpt niet vooruit door bijvoorbeeld Saul te vermoorden, zoals we vorige week zagen. En Jonathan geeft als het ware zijn positie al op vlak na Davids gevecht met Goliath. Dan staat er:

Slide: <sup>4</sup>hij deed zijn mantel af en gaf die aan David. Ook gaf hij hem zijn uitrusting, tot en met zijn zwaard, zijn boog en zijn koppelriem.

Dat is niet maar gewoon eerbetoon. Dat is letterlijk jouw positie ter beschikking stellen. Jonathan claimt het koningschap niet. Maar geeft zijn mantel en zijn wapenrusting aan David. Daarmee zegt hij: ik zie het al: jij bent de nieuwe koning. Het is een teken van vertrouwen.

En dat vertrouwen, dat is kenmerkend voor vriendschap. Het is nogal wat hoe kwetsbaar en open zowel David als Jonathan zijn. Ze bespreken hun angsten, hun innerlijke strijd. David die bang is om te sterven. Jonathan die zijn vader uithoort. We hebben dat nu niet gelezen, maar het hele systeem wat ze opzetten om David te waarschuwen, met die pijlen die dichterbij of juist verder gezocht moeten worden. Als je dat niet kent moet je 1 Samuël 20 thuis maar eens lezen. Ze leggen hun leven in elkaars handen. En ook als ze elkaar een tijd niet zien, dan blijft die band. Dat is echte vriendschap.

Ze bespreken ook hun verlangens. Ze delen hun dromen. Ze zien het al voor zich: David straks koning en Jonathan zijn tweede man, zijn minister president, legeraanvoerder. Samen God dienen, het volk dienen en elkaar van dienst zijn. Ze beloven elkaar dat dat het gaat worden. Als het ze gegund wordt.

Die openheid benoemt Jezus ook als het gaat over vriendschap. In Johannes 15:15 zegt onze Heer:

**Slide:** Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet; vrienden noem ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb.

Jezus zegt dat tegen zijn leerlingen. Dus ook tegen jou en mij. Hij vertelt je wat er in zijn hart leeft. Dus vertelt Hij je over wat Hij van je verlangt. Wat Hij aan je geeft. Welke dromen Hij heeft voor onze toekomst samen. Hij ontsluit alle woorden van zijn Vader, net als Jonathan deed van zijn vader Saul, zo openbaart Jezus ons de woorden van zijn Vader om ons zo goed mogelijk op weg te helpen in deze wereld. En Hij heeft alles voor je over. Want twee verzen eerder zei Hij:

**Slide:** Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden.

En dat is wat Hij doet. Dat herdenken we ook aan het avondmaal. Dat Jezus ons als zijn vrienden en vriendinnen ziet. En dat de definitie van vriend: 'hij die vrij maakt' ultiem op Hem van toepassing is. Hij gunt je je vrijheid. Dat je niet belast, niet gebukt onder schuld hoeft te leven. Dat je zonder angst de toekomst tegemoet kan, want de relatie met Hem kan nooit meer stuk. Ook als je elkaar een tijdje al niet gesproken hebt misschien. In het avondmaal zegt Jezus: het is oké tussen jou en mij. In gun je het beste.

Jezus zegt in dit hoofdstuk ook, dat we elkaar zo moeten liefhebben. Ik wens je toe dat de relaties die je hebt. Met je broers en zussen in de kerk. Met je vrienden en vriendinnen, die levenslang met je meegaan. En ook met je partner, je geliefde, als je die hebt. Dat je zo met elkaar omgaat zoals David met Jonathan en zoals Jezus met jou en mij.

Daarmee zou alles gezegd kunnen zijn. Over de vriendschap van Jonathan en David. Maar er is een diepere laag, waar ik bij het voorbereiden van deze preek op stuitte. En die gaat niet alleen over vriendschap.

Het gaat over Jonathan, die in David de gezalfde herkent. En een stapje opzij doet. Hij zelf was bestemd om koning te worden. Maar hij stapt als het ware van zijn troon af. En gunt zijn plek aan degene die door God gezalfd is. Gezalfde, dat is in het Grieks: Christus. Of nog een ander woord: messias.

In deze geschiedenis van Jonathan en David wordt jou en mij een spiegel voorgehouden. Met de vraag: durf jij je troon af te staan aan Christus? Aan de messias? En dat is een lastige vraag, vind ik. Hoe vaak ben ik niet vol van eigenbelang? Wil ik mijn positie, mijn geluk, mijn ego handhaven? Durven wij Jezus écht op de troon van ons leven te zetten? Dat Hij de beslissingen neemt? Dat we ons altijd afvragen hoe we Hem kunnen dienen? In deze geschiedenis stelt Jezus, de messias, ons dezelfde vraag die Hij ook aan de farizeeën stelde:

**Slide:** 'Wat denkt u over de messias? (Mat.22:42a)

Jonathan leeft ons het antwoord voor. Zet je ego opzij. Geef Jezus de ruimte in je leven. Dat is precies het probleem van de farizeeën. Dat ze dat niet doen. Ze zien dat niet zitten. Want dat kan van je vragen dat je soms een stapje opzij doet. Dat je niet altijd maar jouw eigen verlangens voorop zet. Of

je positie wil handhaven. Heel subtiel verwijst Jezus door deze vraag de farizeeën naar onze geschiedenis van vandaag. Want hij stelt er een tweede vraag achteraan:

**Slide:** 'Wat denkt u over de messias? Van wie is Hij een zoon?' 'Van David,' antwoordden ze.

Ze weten hoe het zit, want farizeeën kennen de Bijbel als geen ander. En zoals Jonathan David eerde en de ruimte gaf. Zo moeten ook wij Jezus de ruimte geven.

Maar dat hoeft ons geen angst in te boezemen. Want Jezus wil je vriend zijn. Hij wil je vrij maken. Ruimte geven om je te ontplooien. Bij Jezus is het goed. Omdat Hij een open boek voor je wil zijn. In het avondmaal bewijst Hij, dat Hij zijn leven voor je overheeft. Zulke liefde en zulke ruimte vind je nergens anders.

Amen